

Op bezoek in het Doelab

Van faalangst naar zelfvertrouwen

In elke klas zitten leerlingen die beter praktisch leren. Stilzitten op een stoeltje met een boek werkt voor hen niet. Daarom is het Doelab bedacht: een praktische lesmethode. JSW neemt een kijkje in het Doelab van Henk Blom, zelf ook meer een praktijkmens, op de Ichtusschool in Amsterdam.

TEKST **KLASKE DELHIJ**
FOTO'S **VINCENT VAN DEN HOOGEN**

"Ons aanbod sloot niet goed aan bij kinderen die beter praktisch leren," vertelt directeur Saray Roos. "Bij de Doelab-lesmethode voelden we meteen een klik." Henk Blom volgt de vierjarige opleiding tot Specialist Praktisch Leren van Doelab (post-hbo). Hij begeleidt het Doelab op de Ichtusschool. Henk: "Als conciërge was ik hier op school al actief met de kleuters om de wereld buiten te ontdekken met moestuintjes en kruidentuintjes. Samen plantjes verzorgen en na de oogst soep of kruidenboter maken. Die praktische insteek zat er bij mij al in." Saray: "Eén en één is twee, daarom hebben we Henk gevraagd als onze Doelab-begeleider."

Vrijdag, praktijkdag

Op donderdag begeleidt Henk het Doelab van groep 8 alleen. Op vrijdag gaan leerlingen uit groep 4, 5 en 6/7 aan de slag met de praktijkopdrachten. Henk begeleidt deze lessen samen met Marleen Schmidt, die als leerkracht/trainer bij

Doelab werkt. Een robot knutselen, een schort naaien, programmeren, ondernemerschap ('winkeltje spelen'), koken, houtbewerking of allerlei groene thema's: er komt van alles voorbij. De thema's worden gedifferentieerd naar het lesniveau.

Mooiste dagen van de week

Het Doelab duurt anderhalf uur, per les zijn er zes leerlingen. Kinderen die vastlopen op cognitief niveau, ondersteuning nodig hebben bij taakpak, werkhouding, sociale vaardigheden of woordenschat, moeite hebben met abstract leren en een negatief zelfbeeld of faalangst hebben, hebben veel baat bij deze lesmethode. Het gaat om nieuwe materialen en gereedschappen uitproberen, maar ook om uitbreiding van de woordenschat, begrijpend lezen (bijvoorbeeld bij een instructie of recept), nieuwe vaardigheden leren, leren leren, coaching en het ontwikkelen van een *groeimindset*. Henk: "De dagen met het Doelab zijn voor mij de mooiste dagen van de week. Ik zie die kinderen groeien en successen behalen, dat ontroert me. Ik krijg er zoveel energie van. Dat ga ik niet meer loslaten!"

Samen evalueren

Vandaag zijn vijf meiden en één jongen uit groep 5 bezig om een lampenkap van pitriet te weven. Dat gaat nog niet zo makkelijk: soms worden de spijlen per ongeluk meegeweven en moet het opnieuw. Aan het eind van de les zit iedereen aan de grote tafel voor de evaluatie. "Wat was ook alweer het leerdoel van vandaag?" vraagt Marleen. Iedereen zegt: "samenwerken". Eén meisje was al snel klaar. Marleen vraagt haar: "Wat heb je toen gedaan?" "Ik heb de anderen geholpen," vertelt ze. Marleen:

“Heel goed. Ik zag dat je ze ook aanmoedigde als het even niet lukte.” “Bij mij ging het ook niet zo goed,” meldt een ander meisje. “Wat deed je toen?” vraagt Henk. “Ik had even pauze,” vertelt ze. “Dat is een prima oplossing,” complimenteert Henk haar.

Stralende koppies

Henk: “Ze leren om door te zetten, maar ook nieuwe woorden: wat is pitriet? Vorige week hebben ze de lampenvoet van hout gezaagd en in elkaar gezet. Ze leerden een hoek van 75 graden maken, dat krijg je in groep 5 nog helemaal niet. Dan mogen ze in de klas uitleggen wat ze hebben gedaan en wat een hoek van 75 graden is. Ze krijgen een podium, daardoor groeit hun eigenwaarde. Volgende week gaan we bezig met de elektriciteit en het snoer, dat wordt feest. Ik kan echt genieten van die stralende koppies.”

Growie en Fixie

Een *groeimindset* aanleren is een belangrijk onderdeel van de Doelab-lesmethode. Marleen wijst op de posters die in het klaslokaal hangen: “We

“Zeg niet: Dat kan ik niet, maar dat kan ik nóg niet!”

bespreken met de kinderen: Wat is een *groeimindset*? Wat is een *fixed mindset*? Als je iets nieuws leert en je vindt het moeilijk, dan kun je op twee manieren denken: als Growie of als Fixie. Fixie zegt: Ik leer het nooit, ik vind dit stom, ik stop ermee! Die houdt van makkelijk. Dan geef je voorbeelden die bij een *fixed mindset* horen, zoals: Als ik een fout maak, denken ze dat ik dom ben. Of: Als andere kinderen beter zijn dan ik, zijn ze slimmer. Op dezelfde manier leggen we Growie uit: Ik ben creatief, ik leer samenwerken, als ik een fout maak leer ik daarvan. In elke les herhalen we dit en we betrekken die uitspraken vaak in spelletjes. Als ik tijdens de les hoor: ‘Juf ik kan geen knoop in het touw maken’ dan zeg ik: ‘Hee, wat hoorde ik daar? Was dat Fixie?’ Dan zegt zo’n leerling: ‘Oh ja, ik kan

“Het ontroert me als kinderen in het Doelab groeien en successen behalen”

het nog niet’. Precies, dat is Growie, die is het nog aan het leren.”

De leerkuil

Het gaat in het Doelab ook vaak over de ‘leerkuil’. Dat is het proces (de ‘kuil’) waar je doorgaat als je iets aan het leren bent. “Veel kinderen voelen weerstand als ze iets moeilijk vinden. Dan willen ze niet meer verder: het lukt me toch nooit!” vertelt Marleen.

Saray: “Het was heel goed dat we met het team zelf ook de opdrachten van het Doelab hebben gedaan. Wij leerkrachten kwamen ook in de leerkuil. De één vindt zichzelf niet zo creatief, de ander is niet zo tevreden over z’n timmerwerkje. Je ervaart het zelf ook als je niet zo goed ergens in bent.”

Complimenten voor het leerproces

“Bewust taalgebruik is belangrijk bij het stimuleren van een *groeimindset*,” vertelt Marleen. “Met de leerkuil leren de kinderen te zeggen: ik kan het **nog** niet, maar als ik doorzet, opnieuw probeer of hulp vraag, dan lukt het wel. We zijn gewend om

complimenten te geven als: Wat heb je een mooie tekening gemaakt. Of: Wat knap, je hebt een 8 gehaald. Wie niet zo mooi kan tekenen of goed kan leren, krijgt dat compliment nooit. Dat pikken kinderen meteen op: het heeft een negatief effect op hun zelfvertrouwen. Daarom is het belangrijk om een compliment te geven voor het leerproces. Zoals: Ik zag dat je doorzette, ook al vond je het moeilijk. Of: Goed dat je hulp hebt gevraagd.” Saray: “Dat zijn we niet gewend, we zijn immers zelf ook zo opgegroeid. Het is mooi om te merken dat ook andere leerkrachten dit bewuste taalgebruik gaan overnemen in de klas. Uiteindelijk is het doel om die *groeimindset* in alle lessen te integreren. Dat gaat stapsgewijs, dat is een langer proces.”

Fouten maken is goed

In de cursusmap van Doelab staan veel voorbeelden van complimenten die de *groeimindset* stimuleren. Marleen: “In onze maatschappij zijn we heel prestatiegericht, dat zie je ook in de klas. Wie is het eerste klaar? Wie heeft de minste fouten? Waar het bij een *groeimindset* om gaat is dat je ervan leert. Heb jij jezelf kunnen motiveren? Heb je doorgezet toen het moeilijk was? Durfde je om hulp te vragen? Daar besteden we veel aandacht aan en geven we complimenten voor. Ook bij rekenen en begrijpend lezen zie je dat ze nu doorzetten, samenwerken en hulp vragen.

Eigenlijk wil elk kind als Growie zijn. Ze willen leren, nieuwe dingen ontdekken. Door de succeservaringen groeit hun zelfvertrouwen in eigen kunnen, dat motiveert. Fouten maken is prima, daar leer je van.”

DOELAB-LESMETHODE

De Doelab-lesmethode voor praktisch leren won dit jaar de NOT Innovatie Award voor primair onderwijs en werd tweede in de categorie speciaal onderwijs. De vierjarige opleiding Specialist Praktisch Leren (post-hbo) staat open voor leerkrachten en onderwijsondersteund personeel. Inmiddels werken 75 scholen met de Doelab-lesmethode, waarin veel aandacht is voor de zelfredzaamheid van leerlingen, training van executieve functies, woordenschat vergroten en het bevorderen van een positief zelfbeeld.

www.doelab.nl